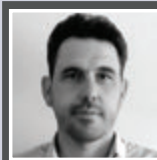

Türkiye'deki Seçimlere Batı Kaynaklı Müdahalenin Anlamı ve Olası Sonuçları

ABD'deki ve sair Batı devletlerindeki Erdoğan karşıtlığı ve bunu oluşturan içerik, Batılı zihinde kolayca çağrışım yapan ve karikatürize edilmiş iki tarihi olguya yaslanıyor. Bunlardan ilki ve daha yakın olanı diktatörlük. Erdoğan karşıtlığının üzerine inşa edildiği anlam dizgesinin ikinci temeli, Sultan Abdülhamid Han'a yönelik yürütülen kara propagandada bulunabilir.

İbrahim Efe
ibrahimefe@kilis.edu.tr

Yeni yılın başlarında *Washington Post*'ta (WP) yayınlanan Bobby Ghosh imzalı bir analizin başlığında kerhen kabul edilen bir gerçek var; 2023'te dünyanın en önemli seçimi Türkiye'de yapılacak. Benzer şekilde, 16 Ocak'ta *Wall Street Journal*'da (WSJ) yayınlanan makalesinde John Bolton'un NATO adına ileri sürdüğü öneri ve *The Economist*'in 21-27 Ocak tarihli Türkiye özel sayısının kapağındaki imalı resim de bu kabulün ve Türkiye'deki seçimlere yönelik ABD'nin ve İngiltere'nin başı çektiği partizan müdahale arzusunun en önemli tezahürleri. Bu yayınların muhataplarının ABD'deki ve Batı'daki karar alıcılar ile sınırlı olmadığı, aynı muhtevanın onaylayıcı bir bakış açısıyla, Türkiye'de de yeniden ürettiği malum. Biden yönetiminin iş başına gelmeden çok önce işaretini verdiği Türkiye'deki seçimlere yönelik müdahale arzusunun ve buna hizmet eden

psikolojik savaşın şiddetleneceğine delalet eden bu tür yayınların anlamını birkaç çerçeve altında incelemek mümkün.

Erdoğan Karşıtlığı

ABD'deki ve sair Batı devletlerindeki Erdoğan karşıtlığı ve bunu oluşturan içerik, Batılı zihinde kolayca çağrışım yapan ve karikatürize edilmiş iki tarihi olguya yaslanıyor. Bunlardan ilki ve daha yakın olanı diktatörlük; bilhassa Birinci Cihan Harbinden sonraki Avrupalı diktatörlükler. Roma İmparatorluğunda olağanüstü yetkileri haiz bir yargıç anlamında kullanılan Latince kökenli diktatör ve diktatörlük kelimeleri, 20. yüzyılın başlarında gücün bir kişinin ya da grubun elinde yeknesak toplandığı siyasal sistemleri ve onların liderlerini kastederek hale geldi. *The Economist*'in son sayısında hilal üzerine düşen Erdoğan silueti, tematik olarak aynı derginin 15-21 Nisan 2017 sayısının kapağını

 Eski ABD Ulusal
 Güvenlik Danışmanı
 John Bolton'ın Türkiye
 ziyaretine ilişkin
 olarak Cumhurbaşkanı
 Erdoğan: "Bolton'ın
 muhatabı İbrahim Kalın
 Bey" demiş ve İbrahim
 Kalın ile görüşen Bolton,
 sonrasında apar topar
 Türkiye'den ayrılmıştı.
 (Emin Sansar/AA,
 8 Ocak 2019)

ve *Der Spiegel*'in 4 Ağustos 2014 tarihli sayısının kapağını andırıyor ve bu yeni anlamındaki diktatör imajını yeniden üretiyor.

Erdoğan karşıtlığının üzerine inşa edildiği anlam dizgesinin ikinci temeli 19. yüzyılın sonlarında Sultan Abdülhamid Han'a yönelik yürütülen kara propandada bulunabilir. Zamanında ve sonrasında dahi Sultan Abdülhamid, pek çok şeyin yanı sıra "müstebid" olmakla itham ediliyor, devrinin "istibdat" olduğu algısı oluşturulmaya çalışılıyordu. Bu arada, aynı kavramın İYİ Parti Genel Başkanı tarafından İstanbul'da lalettayın organize edilen mitingde sloganlaştırılması tesadüf değil. Neyse ki slogan, muhatapları tarafından yeterince anlaşılmadı da tekrar edilmedi.

Bu iki kavramın (diktatör ve müstebit sultan) birleştirilerek popüler zihinlere arz edildiği (tahminimizce) ilk örnek ise Sacha Baron Cohen adlı komedyenin canlandığı "Diktatör" tiplemesidir. İçerisinde oryantalist öğelerin yer aldığı bu tipleme, ABD ötesine aşan bir şöhrete nail oldu. Temelde Libya'nın devrik lideri Kaddafi'yi tiye aldığı söylene de bu karakter, ABD'nin "demokrasi" adına savaş açtığı Müslüman ülkelerdeki diğer liderlerin karikatürize edilmesinde kullanılıyordu. *The Economist*'in 8-14 Haziran 2013 sayısında resmedilen Erdoğan karikatürü ve *Sözcü* gazetesinde 2014'te Twitter'a getirilen erişim kısıtlamasını hicvetmek için yayınlanan ve daha sonra *Der Spiegel*'de de yer alan, Twitter'ın kellesini elindeki kılıcıyla uçuran kaftan giydirilmiş Sultan Erdoğan karikatürü, bunun en belirgin örneklerindedir. Sadece diktatör ya da diktatör sultan karikatürleri iki açıdan kullanışlı. Birincisi Batılı zihinlere çarpık bir Erdoğan yansıması aksettirmek ve ikincisi burada zikredilen yazılarda ima edildiği üzere Osmanlı sonrası ortaya çıkan modern ve seküler Cumhuriyet'in tehlikede olduğu algısını yutulur hale getirmek.

BATI'NIN VE BİLHASSA ABD'NİN TÜRKİYE SEÇİMLERİNE YÖNELİK MÜDAHALESİ, AÇIKÇA MİLLET İTTİFAKI'NI DESTEKLİYOR OLMASI ŞAŞIRTICI DEĞİL VE BU PARTİZAN MÜDAHALE, TÜRK SEÇMENİ ÜZERİNDE KUTUPLAŞTIRICI BİR TESİR BIRAKACAK. AYRICA BU MÜDAHALE, TÜRKİYE AÇISINDAN ZATEN İYİ GİTMEYEN ABD İLE İLİŞKİLERİNDE DAHA CİDDİ DEPREMLERİ TETİKLEME POTANSİYELİ DE BARINDIRIYOR.

YAKLAŞAN SEÇİMLER, TÜRKİYE’NİN YAKIN COĞRAFYASINDA ABD VE AVRUPA NÜFUZUNU TAMAMLAYAN BİR POLİTİKAYA MI RÜCU EDİLECEĞİNİN, YOKSA BUNLARA KAFA TUTAN VE İKAME EDEN BİR DIŞ POLİTİKAYI İZLEMeye DEVAMIN MI SEÇİMİ OLACAK. BUNLARA İLAVETEN, BATI BASININDAKİ BU YAZILARIN YEREL KAYNAKLARI, DOĞUYA GİDEN GEMİDE BATIYA KOŞARAK MESAFE ALDIĞINI ZANNEDEN TAYFAYA BENZİYOR.

Türkiye’nin Dış Politika Hamleleri

Erdoğan karşıtı propagandanın en önemli mesnetlerinden biri “Erdoğan’ın yeni Osmanlı” politikaları. Türkiye’nin Libya’daki varlığını ve Suriye’nin kuzeyinde oluşturduğu güvenli bölgeleri sorunlu hale getirmeye çalışan bu propaganda unsuru içeride de tekrar ediliyor. Nitekim yapılan açıklamalarda Millet İttifakı’nın iktidar olması durumunda dış politika alanında hızlı bir tersine çevirmenin başlatılacağı anlaşılıyor. John Bolton’un ıvır zıvır kavramlarla bir arada kullandığı “neo-Ottoman” kelimesi, suçunu bastırmak için mağdurunu suçlayan bir psikolojinin tezahürü. Dahası Erdoğan’ın tekrar seçilme ihtimaline karşı Türkiye’nin NATO üyeliğinin düşürülmesini teklif eden Bolton, muhalefete verilen Batı desteğinin çitasını kendince yükseltmiş oluyor. *The Economist*’in Türkiye özel sayısında da özetle, Türkiye’deki seçimlerde muhalefete destek verilmesi gerektiğini savunan Türkiye muhabiri Piotr Zalewski, mesnetsiz iddialarının ve garip tasvirlerinin yanı sıra Türkiye’nin Suriye politikasını hayali bir insan grubuyla, “Kürt isyancılar” ile mücadeleyle indirgiyor. 18 Ocak’ta *Reuters*’ta yayınlanan bir açıklama yazısı başlığında da sorulduğu üzere “Türkiye’deki yaklaşan seçimlerde mevzu nedir”i izaha yelteniyor. Dünyayı ilgilendiren kısımda ise başta mevzunun Türkiye’nin Suriye’de ve Irak’ta yürüttüğü askeri operasyonlar ile Libya’ya ve ardından Azerbaycan’a verdiği askeri destek olduğu söyleniyor. Böylelikle anlaşılıyor ki, 9 Ocak’ta *WP*’ta yayımlanan analizde Ziya Meral’e atfen ikrar edildiği üzere “Türkiye’de olan sadece Türkiye’de kalmaz” ve bu nedenle yakla-

şan seçimin asıl önemi ve olası sonuçları, Türkiye’nin dış politika kararlarında ve hamlelerinde yaşanması arzulanan geri dönüşte ortaya çıkıyor. *WP*’taki aynı yazıda Selim Koru’dan ödünç bir dille ifade edildiği üzere, yaklaşan seçimler Türkiye’nin yakın coğrafyasında ABD ve Avrupa nüfuzunu tamamlayan bir politikaya mı rücu edileceğinin, yoksa bunlara kafa tutan ve ikame eden bir dış politikayı izlemeye devamın seçimi mi olacak. Bunlara ilaveten, Türkiye’nin dış politikada aslında gitmesi gerektiği yönü hatırlatma girişiminde bulunan bu yazıların yerel kaynakları, doğuya giden gemide batıya koşarak mesafe aldığı zanneden tayfaya benziyor.

Seçim Güvenliği ve Mülteciler

Burada incelenen yazıların önemli ortak noktalarından diğer iki tanesi de yaklaşan seçimlerin güvenliği ve mülteciler. Bolton’un yazısında Batı’yı muhalefete “eşit şans” tanıma noktasında daha cesur olmaya daveti, seçime müdahalenin sınırlarını gösteriyor. Ne demek eşit şans tanımak? Sonraki cümlelerden birinde anlıyoruz ki bu “özgür ve adil” bir seçim demek ve olması durumunda Türkiye’nin NATO’dan çıkarılması tehdidi. Bu tehdidin Türkiye’de bir karşılığı olmadığı gerçeğini dikkate alırsak, asıl mevzunun seçim güvenliğine haneler getirme gayreti olduğunu görebiliriz. Diğer önemli müşterek konu olan mülteciler ise Türkiye’nin Suriye politikasını, AB ile ilişkilerini ve ekonomisini sorunlu hale getirmek için öne sürülüyor. Özetle, yazılarında hem Bolton hem de Ghosh Suriyeli mültecilerin Avrupa’yı tehdit ve şantaj için kullanılmalarından

şikayet ediyorlar. Bu şikayetin örtbas ettiği gerçek ise şu: ABD, Suriyeli muhalifleri yüzüstü bıraktı, Suriye’nin petrolünü çalıyor ve Türkiye’nin ve Suriyeli muhalif grupların tüm itirazlarına rağmen Suriye’de PKK uzantısı PYD’yi destekleyerek, bölgede istikrarı ve huzuru imkansız hale getiriyor. Mültecilerin Türk ekonomisi üzerinde oluşturduğu yük ve Suriyelilerin geri gönderilmesi ise *Reuters*’ta yayınlanan açıklama yazısında öne çıkıyor. Mülteci meselesinin uluslararası kamuoyu açısından zaten baştan beri çok da dikkate alınmadığını hatırlarsak, gündeme getirilmesindeki kasıt, Türkiye’deki siyasi gruplara, özellikle yeni aşırı sağ dedikleri partiye ve muhalefete meselenin yeterince istismar edilemediğini hatırlatmak olabilir.

Seçime Müdahale Arzusunun Olası Etkileri

Batı’nın ve bilhassa Biden yönetimindeki ABD’nin Türkiye’deki seçimlere yönelik partizan müdahalesi, yani açıkça Millet İttifakı’nı destekliyor olmaları şaşırtıcı değil ve bu partizan müdahale Türk seçmeni üzerinde yüksek ihtimalle kutuplaştırıcı bir tesir bırakacak. Ayrıca bu müdahale, Türkiye açısından zaten iyi gitmeyen ABD ile ilişkilerinde daha ciddi depremleri tetikleme potansiyelini barındırıyor. Bu kadar riskli bir müdahalenin sebebi ise artık durumun demokratik sürece vurgu yapmayı gerekli kılabilecek ihtiyat eşliğini aşmış olması. Sebep oldukça rasyonel, zira Cumhuriyet İttifakı’nın kazanması durumunda Batı’nın ve ABD’nin kaybedecekleri, Millet İttifakı’nın kazanması durumunda elde edeceklerinden çok daha fazla. **■**